

"TE WHĀNAU NIHO"

Anei e whai ake nei tētahi o ngā kōrero o Ngā Whatiwhatinga 1, arā, te pukapuka tamariki hou a te Taura Whiri. Nā Ringiringi Manawaiti o Ngāti Maniapoto tēnei kōrero paki.

Tērā tētehi tama ko Hōri tōna ingoa, me tōna kaha ki te kai rare ia rā, ia rā. I roto i tōna waha te whānau niho e wānanga ana me tō rātou mōhio ka mate rātou, ka pirau hoki, mehemea ka kai rare a Hōri i ngā wā katoa.

"Toru tekau mā rua tātou," te kī a Nihorei.
"Hōhā tātou ki te tamaiti nei. Kāore tātou e whakaae kia makere tētehi o tātou. Engari ko te pātai tino nui, me pēwhea tātou e ora tahi ai, e noho pai ai mō āke tonu atu?"

"Me pēwhea?" te pātai a Pūniho.
"He take nui tēnei!" te hāmama a ngā niho katoa.

I tētehi wā, ka mamae a Pūniho, ka noho āwangawanga te whānau niho. Kāore i roa ka rongo rātou i te whāea o Hōri e kōrero ana.

"Hōri, kei te haere ahau ki te toa ki te hoko miraka. Me haere tāua?"
Ka kī atu a Hōri, me tōna harikoa, "Āe mā mā, me haere tāua. Me hoko rare hoki!"

Ka rongo te whānau ka kī, "Auē, auē! Ka kai rare anō tēnei tamaiti!" me tā rātou inoi atu ki a Hōri, "Kaua e kai rare, Hōri, kua tata tētehi o mātou te makere."

I te taenga atu o Hōri rāua ko tōna whāea ki te toa, ka oma a Hōri ki roto ki te tiroiro ki ngā rare katoa i roto i ngā ipu me tōna harikoa.

"Tēnā koe Hōri," te kī mai a te tāpiri.
"He aha tō pīrangi i tēnei rā? He ngaungau, he tiakarete rānei?"

I reira ka kakū ngā niho o Hōri. Ka pātai anō te tāpiri, "He aha tō pīrangi?"
Nā, ka kakū anō ōna niho. Tere tonu te whakautu a Hōri.
"Ka raru ōku niho kia kai rare ahau, ko tērā te wā ka tino raru ōku niho."

Ka uru mai tōna whāea me tana kowhete ki a Hōri. "Kei te aha koe Hōri?"
Tere tonu tana whakautu, "Kei te raru ōku niho."

Ka kī atu tōna whāea, "Kei te mōhio koe he aha ai? Nā tō kaha ki te kai rare. Ētehi wā hoki tino wareware koe ki te taitai i ō niho. Nāianeī, kaua koe e hoko rare, me hoko ko ngā kai papai pērā i ngā kai a kui mā, a koro mā. He huarākau, he huawhenua. Mehemea ka kai rare koe ia rā, ia rā, tērā pea ka heria atu koe ki te tohunga niho. Kei a ia tētehi tūwiri hei keri kōhao ki roto i ō niho."

E noho āwangawanga ana te whānau niho, e tatari ana, he aha rā ngā kai ka tau atu hei ngaungau mā rātou. Kāore i roa ka hāmama te waha o Hōri ka ngau, kātahi ka ngakongako.

"He aha tēnei? Ehara tēnei i te rare," te kī me te harikoa o te whānau niho, "He āporo kē!"

Ka karanga rātou, "Haere mai, uru mai. Tino koa mātou ki te kai i a koe hei whakaora, hei whakakaha i a mātou. Nau mai, haere mai, āporo. Ko koe te tau o tō mātou ate."

NGĀ KUPU TIKANGA PŪTAIAO (TE PAPA KUPU MĀORI HOU A TE POU TAKI KŌRERO)

Ā te marama e tū mai nei ka whakaputaina tēnei pukapuka e te Pou Taki Kōrero o te Tāhuhu o te Mātauranga. Ko te takoto o ngā kōrero e whai ana i te tauira whakatokoto kōrero i roto i Ngā Tikanga Kupu Pāngarau i puta i tērā tau. Ko tā tēnei pukapuka, he āwhina atu i ngā kaiwhakaako e whakaako nei i ngā tikanga pūtaiao ka riro ko te reo Māori anake hei reo whakaako. Ko ngā kupu kua raua mai e hāngai ana ki ngā wāhanga o ngā kaupeka mātauranga pūtaiao o ngā Tāpou 1-5. E pānuitia ana tēnei pukapuka nā te mea nā te Taura Whiri ngā kōrero o tēnei pukapuka i whakamāori.

Me tuku ngā pātai mō tēnei pukapuka ki: Te Pou Taki Kōrero, Tāhuhu o te Mātauranga, PO Box 1666, TE WHANGA-NUI-A-TARA (Kaua ki te Taura Whiri!)